

DE WERELD VOLGENS ROB DE WIJK

Op 1 maart jl. ging onder leiding van prof. dr. Rob de Wijk het Den Haag Centrum voor Strategische Studies (HCSS) van start. Rob de Wijk is ook hoogleraar aan de Rijksuniversiteit in Leiden en aan de KMA, begeleidt promovendi, is columnist voor Trouw en schuift regelmatig aan bij 'NOVA', 'Netwerk' en het RTL Nieuws om zijn visie te geven op de wereldproblematiek. Hij verliet begin 2007 Instituut Clingendael om in samenwerking met TNO een nieuw onderzoekscentrum op te richten. HCSS werkt nauw samen met de Haagse Campus van de Universiteit van Leiden en de Technische Universiteit van Delft. Het initiatief past ook helemaal bij de doelstelling om Den Haag internationaal als vierde hoofdstad van de VN op de kaart te zetten. Burgemeester Deetman verwelkomt alle initiatieven die zich profileren op het gebied van vrede, recht en veiligheid. De vier belangrijke peilers waar het HCSS zich op gaat richten zijn: veiligheidsstudies, nationale veiligheid en inlichtingen, defensietransformatie en conflictbeheersing. Medewerkers zijn voor de media beschikbaar om onderzoeksresultaten toe te lichten, of om de nationale of internationale gebeurtenissen in een breder perspectief te plaatsen.

Waarom verliet je Clingendael en wat kunnen we van het nieuwe instituut verwachten?

"HCSS is een voortzetting van het Clingendael Centrum voor Strategische Studies, een joint venture van Clingendael en TNO. Ik richtte dat drieënhalf jaar geleden op om de kennis van internationale politiek en de technische kennis van TNO te koppelen. Eén van de eerste klanten was de Oostenrijkse regering. Zij wisten niet goed raad met de inrichting van hun krijgsmacht. Ze zijn wel lid van de Europese Unie en niet van de NAVO en wilden graag weten wat de bedreigingen in de toekomst zijn. Op de vraag wat voor soort krijgsmacht het meest geschikt voor hun was, kon een instituut als Clingendael geen antwoord geven. TNO kon dit wel concreet doorrekenen. Op die manier konden we beleidsrelevante adviezen geven. Clingendael verlengde echter het driejarige samenwerkingscontract met TNO niet."

TEKST MR. DRS. YVONNE FLOOR
FOTO ROY BEUSKER

Waarom niet?

"Dat weten we dus niet, want het is heel succesvol geweest. Ieder jaar verdubbelde de omzet en de opdrachtgever was tevreden. En het interessante van deze combinatie van onderzoek is dat het nergens anders in Europa gebeurt. Je ziet overal of de traditionele Clingendael-achtige denktanks of technologische instituten als TNO."

Ik wist niet dat Clingendael ook onderzoeksopdrachten uit het buitenland kreeg.

"Die kreeg Clingendael ook niet, die kwamen via mijn uitgebreide netwerk binnen. Dit type onderzoek heb ik bij Clingendael opgezet. Ik vind dat onderzoek heel erg beleidsmatig moet zijn en in alle eerlijkheid wil ik ook invloed hebben op het beleid. Er zit ook een zekere mate van idealisme bij. Ik vind het jammer dat de relatie met Clingendael verbroken is, maar aan de andere kant geeft het ons ook de mogelijkheid om een prestigieus instituut van de grond te tillen met de volledige steun van TNO. Uiteindelijk willen we vooral een Europese speler worden. Europa gaat me erg aan het hart. Ik heb er ook een boek over geschreven."

Je schrijft in een column in Trouw: 'zonder een politiek leiderschap gebaseerd op een visie op de Nederlandse rol in deze wereld verwordt dit land tot een klagende, bange natie met ongefundeerde angsten voor de boze buitenwereld'.

"De burgers zijn jammer genoeg bang gemaakt voor Europa. Er zijn beelden opgeroepen die niet reëel zijn. Er komt geen superstaat Europa. Dat staat ook niet in het verdrag. Voor een aantal zaken hebben we Europa hard nodig. Dan heb ik het nog niet eens over het milieubeleid, dat kunnen we ook nog wel nationaal regelen. Hoewel enige coördinatie wel te prefereren is. Wat je echt niet nationaal kunt regelen is het ontwikkelen van voldoende politieke en misschien ook wel militaire macht. Daarnaast moeten we onze economische krachten bundelen met de opkomst van Azië. China en India zijn belangrijke nieuwe spelers. Om een tegenwicht te vormen moet je meer samenwerken, anders word je volkomen weggespeeld. Voor energie geldt hetzelfde. Je hebt een gezamenlijke energiepolitiek nodig. Kijk maar naar wat er nu in Rusland gebeurt. Tegen het internationale terrorisme kun je als land ook niet alleen optreden, anders word je volkomen gebagatelliseerd in het hele politieke spel. We moeten

Het Den Haag Centrum voor Strategische Studies (HCSS) en Speakers Academy® zijn een strategische samenwerking gestart waarbij de experts van het HCSS exclusief via Speakers Academy® inzetbaar zijn als spreker, dagvoorzitter of forumlid tijdens evenementen voor relaties uit de top van het bedrijfsleven en de overheid. Vanuit het HCSS worden de diverse disciplines en vakgebieden ingevuld door de volgende sprekers: prof. dr. Rob de Wijk, mr. Christa Meindersma en Generaal-majoor (b.d.) Frank van Kappen. Binnenkort volgen er nog meer experts.

ophouden met ons gezeur in Nederland en opnieuw onze positie bepalen als Nederland in Europa en als Europa in de wereld. Met alle verschuivingen in de wereld is dat onoverkomelijk. De vraag is wat we met Europa willen. Is het een vrijhandelszone of moet Europa uiteindelijk een unie van landen zijn die politieke macht in de wereld wil uitoefenen. In dat laatste geval moet je Europa ook zoveel mogelijk cultureel homogeen maken. De discussie over Turkije is in die zin heel erg fundamenteel. Ik heb er

We moeten **ophouden** met ons **gezeur** in Nederland en opnieuw onze **positie** bepalen als Nederland in **Europa** en als Europa in de **wereld**

grote aarzelingen bij om Turkije als lidstaat te accepteren, omdat ik denk dat je alleen maar politieke krachten kunt ontwikkelen als Europa redelijk homogeen is.”

Je zegt in een artikel dat het voor de handelsbetrekkingen erg bedreigend is dat een land als China op grote schaal deals sluit met 'foute regimes'. Dat geeft regimes die het westen wil isoleren nieuwe legitimiteit en macht.

“Het probleem van China is dat ze een enorme honger hebben naar energie. Hun energiebehoefte neemt ieder jaar met pakweg dertig procent toe. Als China die energie niet krijgt stagnereert de economische groei. Dat leidt dan onvermijdelijk tot een situatie waarin het land instabiel zal worden. Ze halen nu overal hun energie vandaan, ook bij een land als Soedan. Het hele conflict in Darfur wordt in gang gehouden doordat China de Verenigde Naties in haar greep heeft. Dat ondermijnt ook het internationale recht en dat is echt een groot probleem. Datzelfde zie je met Iran gebeuren. Natuurlijk gaat China wel mee met een paar lichte sancties, maar het moet niet te gek worden, want ze hebben absoluut die olie nodig. Je ziet nu dat de honger van China op het gebied van energie de Veiligheidsraad verlamt en de mensenrechten ondermijnt.”

Als Soedan zo'n grote olieleverancier is, waarom heeft de VS dan niet eerder ingegrepen in Darfur, er even vanuit gaande dat ze niet altijd alleen maar uit idealisme handelen?

“Een proactief beleid is per definitie onmogelijk. Er zijn een stuk of dertig latente conflicten in de wereld en er zijn ongeveer tien tot vijftien probleemstaten. De middelen om daar wat aan te doen zijn buitengewoon beperkt.”

Je noemt Nederland in je columns ook een falende staat.

“Ik heb me in een column wel eens afgevraagd waarom in Nederland de pleuris niet uitbreekt. Ik zie een land dat redelijk polariseert. Op zich zijn we nog altijd een redelijk functionerend land. Onze democratie is diep geworteld, maar niet zonder zorgen. Kijk maar naar recente politieke moorden, zoals die op Fortuijn en Van Gogh....Als ik kijk naar bevolkingsgroepen die tegenover elkaar staan, aangemoedigd door mensen als Wilders, dan gaan alle alarmbellen wel rinkelen. De geschiedenis wijst uit dat het benadrukken van verschillen tussen bevolkingsgroepen en het politiek uitbuiten daarvan leidt tot instabiliteit. Als er dan een knop omgaat is het *completely out of control*.

Dat zie je in Irak, maar het kan ook in Nederland gebeuren. Je moet vreselijk uitkijken met het uitspelen van bevolkingsgroepen tegenover elkaar, want dat kan onwaarschijnlijk uit de hand lopen. Het gevoel dat groepen hebben dat ze niet serieus genomen worden leidt tot radicalisering. Dat is overal zichtbaar. Er zijn grote overeenkomsten tussen het gedrag van Wilders en Milosovic. Ze proberen namelijk politiek gewin te krijgen onder hun eigen aanhang over de ruggen van een andere bevolkingsgroep. Het doodzwijgen van problemen is ook niet goed, maar de toonzetting in een debat is heel belangrijk. Populisme is in potentie levensgevaarlijk.”

Een jaar geleden schreef je in je column in Trouw dat terrorisme van voorbijgaande aard is. Is dat nog steeds je overtuiging?

“Ja, er komt een dag dat we denken: “Goh, er is al een tijdje geen aanslag meer gepleegd.” Die hele hype rond het terrorisme vind ik heel interessant, maar ga in godsnaam geen centrum inrichten om alleen het terrorisme te gaan bestuderen. Wat echt cruciaal is om te bestuderen is Europa en de opkomst van Azië. Dat heeft uiteindelijk veel meer invloed op ons leven dan de Hofstadgroep. Die gooien we in de bak en komen er nooit meer uit. En als ze er wel uitkomen zullen ze zich realiseren dat het totaal geen zin heeft wat ze gedaan hebben. Ze wilden op hun manier hun idealen verwezenlijken en hebben die niet bereikt. Dan is op een gegeven moment de lol er sowieso vanaf. Als ze een jaar of veertig zijn ze wel uitgeraasd.”

“Een vreedzame wereld is niet een wereld zonder conflicten. Conflicten zijn wezenlijk voor het leven; waar leven is, is strijd.”
– B.V.A. Röling –

Prof. dr. Rob de Wijk is oprichter en directeur van het Den Haag Centrum voor Strategische Studies. Dit onafhankelijke centrum zet het onderzoek van het voormalige Instituut voor Internationale Betrekkingen Clingendael, waarvoor hij eerder werkte, voort. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar nationale en internationale veiligheid, inclusief terrorisme en defensie. De Wijk heeft een

aantal publicaties op zijn naam staan, waaronder 'Pyrrus in Kosovo', 'Supermacht Europa' en 'Doelwit Europa'. Daarnaast is hij een van de meest gevraagde commentatoren en sprekers op het gebied van veiligheidsvraagstukken.

Voor meer informatie: robdewijk@speakersacademy.nl